

11) Piliere reštrukturalizácie

Než sa pristúpi k samotnej reštrukturalizácii, si treba nanovo zadefinovať základne piliere, z ktorých neslobodno ustúpiť. Každý krok, každé opatrenie je nutné dopredu skúmať, aké vplyv na jednotlivé piliere má, aby celá ECAV, ktorá na týchto pilieroch stojí, sa napokon nezrútila.

a) Augsburgské vyznanie

Že sme Evanjelická cirkev augsburského vyznania, ktorá uznáva za prameň viery a pravidlo života jedine Písmo Sväté vysvetľované v duchu jej Symbolických kníh, berieme našťastie za samozrejme. Aspoň vo väčšine. Sú však v blízkom aj vzdialenejšom okolí príklady z minulosti aj zo súčasnosti, že pod zámkou jednoty sa augsburské vyznanie stratilo. Pamätajte na to, aj keď budeme zavádzať do života cirkvi „moderné“ metódy práce odpozorované u evanjelikálov a u iných postmoderných náboženstiev a náboženských prúdov. Jednota daná čímkol'vek iným ako jednotou v Kristu, založenou na Slove Božom a hodnotách Božieho kráľovstva, môže veľmi ľahko viesť k sektárstvu. Nanovo a presne definujeme svoj postoj k ostatným cirkvám reformácie, k ostatným cirkvám združeným v Ekumenickej rade cirkví, k Rímskokatolíckej cirkvi a k ostatným svetovým náboženstvám. Ľudia to potrebujú vedieť.

b) Synodálno–presbyteriálne zriadenie

Z našich hlásení z konventov často možno nadobudnúť dojem, že ECAV prežíva krízu synodálno–presbyteriálneho systému. Z mnohých cirkevných zborov hlásia, že služby Božie, na ktorých má byť zadržaný konvent, sú spravidla navštevované menej ako „obyčajné“ služby Božie. Členovia cirkevného zboru, si neuplatňujú svoje práva na konventoch, akoby nemali záujem starať sa o veci cirkevné. Predaj nehnuteľného majetku schvaľuje konvent, na ktorom sa zúčastní 3% členov zboru. Napriek všetkým týmto nedostatkom a rizikám ale treba odmietnuť všetko, čo by presúvalo kompetencie z konventov na biskupa, zastaviť všetko, čo by inklinovalo skryte či otvorene k episkopálnemu systému. Rozhodovanie v dvoch úrovniach (na úrovni presbyterstva a konventu) je demokratickým pilierom našej cirkvi, ktorý dokázal ochrániť našu autonómiu a nezávislosť za Rakúsko–Uhorska, osvedčil sa za prvej republiky, nepodľahol fašistickej moci za Slovenského štátu ani komunistickej moci za socializmu.

c) Paritný systém

Polovičné zastúpenie ordinovaných a neordinovaných členov cirkvi je potrebné zachovať. Ak treba nanovo definovať povinnosti farára a povinnosti dozorca, treba sa tomu venovať; v žiadnom prípade však nepripustiť akékoľvek, čo i len formálne podriadenie jedného stavu stavu druhému. Z histórie máme skúsenosti, že klerikarizácia Evanjelickej cirkvi nesvedčí, rovnako ako jej nesvedčí „politikárčenie“ neordinovaných. Akékoľvek poruchy vo vzťahu farár - dozorca, ordinovaní - neordinovaní nie sú programové zlyhania systému, ale zlyhania človeka v tomto systéme.

d) Parochiálne právo

Cestovanie za prácou a štúdiom je dnes realitou, ktorá naráža na starodávne parochiálne právo. V našej cirkvi treba otvoriť túto diskusiu, aby sme, odvolávajúc sa na parochiu, nedostávali veriacich do problémov. Slobodná voľba farára veriacim, nezávisle od miesta jeho trvalého pobytu, by pri zabezpečenej celocirkevnej matrike nemusela byť neriešiteľným problémom.

e) Oddelené súdnictvo

Súdna právomoc v našej cirkvi je našťastie oddelená od správnej (výkonnej) a zákonodarnej právomoci. Teda cirkevné súdnictvo v našej cirkvi na rozdiel od niektorých iných cirkví je nezávislé od biskupov a dozorcov, od presbyterstiev a konventov. Toto treba naďalej zachovávať a opatrovať ako ďalší významný pilier demokracie v našej cirkvi.

f) Zákonodarná a správna právomoc

Z pohľadu dneška však treba nanovo otvoriť otázku postavenia Synody ECAV na Slovensku. Podľa Ústavy ECAV z roku 1993 je synoda najvyšším orgánom Evanjelickej cirkvi (čl. 29, odsek (1), pričom plní aj funkciu zákonodarného orgánu (čl. 30, odsek (1) písmeno b). Všetky predchádzajúce ústavy (*Ústava Cirkve evanjelickej augšpurského vyznania na Slovensku /Synoda: Trenčianske Teplice, 25. mája 1922/, Ústava Slovenskej evanjelicko-kresťanskej augsburského vyznania cirkvi v Slovenskej republike /Synoda: Tatranská Lomnica, 2 marca 1940/ ako aj Cirkevná ústava Slovenskej evanjelickej cirkvi augsburského vyznania v Československej republike /Synoda: Modra, 9. októbra 1951)*) poznali generálny konvent ako najvyšší správny orgán generálnej cirkvi a synodu ako zákonodarný zbor cirkvi. Je pochopiteľné, že po zmene režimu v roku 1989 sa ústava a všetky cirkevné zákony museli meniť takpovediac za pochodu, ale dnes po 20 rokoch je snáď čas zmeniť štýl a spôsob prijímania zákonov. Aj keď sa synoda schádza každoročne, nie je potrebné každoročne meniť aj balík zákonov. Dnes je situácia v našich cirkevných zákonoch dosť neprehľadná - aspoň také sú odozvy zo zborov. A vyspelosť akejkoľvek organizačnej štruktúry sa posudzuje aj stabilitou právneho systému. Ak sa systém práva mení každý rok podľa toho, aký paragraf „vylobuje“ ten-ktorý synodál, tak o stabilite nemožno ani hovoriť. Treba do štruktúry ECAV vrátiť každoročne konaný generálny konvent a synodu ponechať ako zákonodarný orgán zvolávaný len v prípade potreby meniť zákonodarstvo.

g) Postavenie výborov a komisií¹

Ústava ECAV na Slovensku a ani CPP neriešia otázku výborov ako poradných orgánov, ich náplne, kompetencií, rokovacieho poriadku a podobne. Naopak, v ústavách iných cirkví sa takéto definície našli. Ku kolíziám pri zriaďovaní a obsadzovaní týchto poradných orgánov dochádza práve preto, lebo nie sú definované podmienky ich zriaďovania a obsadzovania. Ponúka sa tu návrh riešenia: Generálne výbory podľa nového návrhu by mali byť chápané ako poradné orgány generálneho konventu zriadené na základe cirkevného zákona (ústavy) prijatého synodou. Zákonom (ústavou) by bol daný štandardný rokovací poriadok spoločný

¹ GP sa touto témou už medzičasom zaoberalo a túto myšlienku si osvojilo (samozrejme v rámci platnej ústavy)

pre každý výbor. V záujme zabezpečenia jednoty ECAV a zároveň nezasahovania vyšších organizačných jednotiek do kompetencií nižších COJ by v ústave alebo inom CPP prijatom synodou malo byť definované, ktoré generálne výbory zriaďuje ECAV. Možno by postačili 4 stále generálne výbory – vieroučný, bohoslužobný, právny a hospodársky výbor².

Komisie by boli chápané ako poradné orgány generálneho presbyterstva alebo generálneho predsedníctva, ktoré by zároveň schvaľovali ich rokovací poriadok.

Dôležité je definovať, či majú alebo nemajú právo generálne výbory alebo komisie zverejňovať svoje stanoviska. Z logiky veci vyplýva, že nie. Ide o poradné orgány, so stanoviskom ktorých sa orgán, ktorému radia, môže, ale nemusí stotožniť.

h) Zloženie Generálneho presbyterstva ECAV

Problémom generálneho presbyterstva je neprepojenosť jej členov na ostatné dianie v cirkvi ako celku v období medzi dvoma zasadnutiami presbyterstva. Nevyužívame potenciál seniorov a seniorálnych dozorcov pri správe generálnej cirkvi. Rovnako neúčast' predsedov generálnych výborov na zasadnutiach generálneho presbyterstva je nevyužitou šancou, aby sa prípadné rozdielne názory odborných grémií – výborov a výkonných grémií - v zárodku vykonzultovali. Bolo by to oveľa operatívnejšie oproti doterajšiemu stavu.

Druhou bolesťou generálneho presbyterstva, ktoré sa striktnie kreuje podľa dištriktov, spočíva v tom, že členovia generálneho presbyterstva sa v prvom rade cítia ako zástupcovia dištriktov a až v druhom rade alebo vôbec nie ako členovia orgánu, ktorý zodpovedá za výkon správy celej cirkvi. V praxi to vyzerá často tak, že prvoradou a jedinou úlohou členov generálneho presbyterstva je kontrolovať generálne predsedníctvo.

i) Záväznosť uznesení orgánov vyšších COJ

Znenie čl. 15 Ústavy z roku 1993 v odseku (2) „Rozhodovanie cirkevných orgánov je zásadne dvojstupňové. Každý orgán je viazaný rozhodnutím vyššieho orgánu a cirkevného súdu“ by bolo žiaduce rozpracovať v záujme precíznejšieho definovania princípu práv a povinností členov ECAV. Bez bližšieho vysvetlenia možno dokonca považovať prvú a druhú vetu tohto odseku za vzájomne si protirečiacu.

Ústava z roku 1940 v § 101 princíp demokracie a presbyteriálno-synodálneho systému lepšie vysvetľuje, prečo sú uznesenia (*archaicky: uzavretia*) a rozhodnutia vyšších orgánov záväzné pre všetkých členov cirkvi a všetky nižšie COJ: *Základom cirkevnej organizácie je cirkevný sbor. Zo sboru pochádza všetka moc v cirkvi. Moc sboru sa prejavuje:*

- a) *uzavretiami sborového presbyteria a konventu v rámci platných cirkevných a štátnych zákonov,*
- b) *prostredníctvom vyslancov sboru vo vyšších cirkevných zasadnutiach.*

Z toho vyplýva, že cirkevné sbory povinné sú podrobiť sa zákonným uzavretiam cirkevných konventov, presbyterií, zákonitým nariadeniam zákonite vyvolených vrchnosti a právoplatným rozsudkom a usneseniam cirkevných súdov.“

Rovnako ústava z roku 1922 v §11 až 15 tento princíp nie iba konštatuje ale aj vysvetľuje: *§11 Všetkých cirkevných úradníkov a hodnostárov nielen vo sboroch, ale aj pri seniorátoch, dištriktoch a generálnej cirkvi, ako aj všetkých zástupcov na rôzne konventy a synodu volia jednotliví údovia cirkve a tak zákonodárstvo, ako (aj) správu cirkve ev. a.v. vykonávajú všetci oprávnení údovia cirkve.*

² Zvážiť ďalšie výbory ako misijný, školský, cirkevnej hudby a hymnológie ap.

§14 Cirkevná vrchnosť a cirkevné shromaždenia sú podriadené bezprostredne vyššej cirkevnej vrchnosti a shromaždeniu. Prostredníctvom týchto i vyšším stupňom cirkevnej vrchnosti.

§15 Vyššia cirkevná vrchnosť je povinná bdieť nad nedotknuteľnosťou práva a činnosti nižšej cirkevnej vrchnosti.

Zakotviť podriadenosť rozhodnutiam orgánov vyšších COJ v samostatnom článku ústavy by bolo žiaduce.